

FOTO- OG FILM- kavalkade i Håndverkeren.

Flott mønstring ved Oslo Kamera
Klubs 25 års jubileum.

Fra venstre: sekretær Erichsen, formannen Blücher Nilssen, formann i foto-
gruppen Ulf Norløff. I annen rekke: formannen i Kinogruppen Leif Kolstø,
Richard Furuholmen, formann i fargefoto, og aller øverst Ottar Fougner,
kasserer.

25-års jubileet 1946

Freden var ikke gammel da klubben begynte å planlegge sitt 25-års jubileum, som skulle feires med en storstilt utstilling på Håndverkeren i Rosenkrantz gate fra den 18. til 24. mars 1946. Ja, kanskje er ikke ordet utstilling dekkende nok, det var mer som et *event* det hele. Dersom du tok deg en tur ned til utstillingen under en av jubileumsdagene, så var det første som møtte deg, om du kom over Eidsvolls plass, en stor plakatstand som lyste opp i gatebildet og fortalte at nå var Oslo Kamera Klubb (OKK) 25 år – og at klubben hadde stor utstilling på Håndverkeren. Oppe i Rosenkrantz gate, så ville du møtt på en lang kø under en «kjempeplakat med klubbens navn og logo». Som avisene rapporterte, var nemlig

utstillingen «svært godt besøkt». Endelig inne, så ville «filmhytta» være det først du stoppet opp ved, hvor Kinograppa hadde gjort det rent hjemmekoselig med peis og hyttemøbler. Her kunne du sette deg ned og se på filmer som «5 på hytta» og «Med stang og kamera i heiene». Filmer som gikk kontinuerlig alle de 7 utstillingsdagene. Etterpå kunne du ta turen bort til selve utstillingshallen og se på de ca. 500 bildene som Fotogruppen hadde hengt opp. Dersom du etterpå var trøtt i beina, så kunne du sette deg ned for å se på Fargegruppens fargelysbilder, som gikk kontinuerlig i loop akkompagnert av «musikk fra en platespiller». Dersom du nå orket mer, kunne du titte innom en eller flere stands som byens fotofirmaer hadde bygd opp, og se på hva som var det siste innen kamerautstyr og film. På vei ut kunne du titte på monterne med gammelt fotoutstyr utlånt av Teknisk Museum, og få med deg litt fotohistorie på vei hjem. Og la oss si at du gikk i retning Karl Johans gate – så kunne du, dersom du følte for mer – stikke innom Paladsteatret hvor Lydfilmavisen viste opptak fra Oslo Kamera Klubb.

Dette storstilte jubileet i 1946 ble, slik skikken var etter større markeringer, avsluttet med en bankett med 170 gjester – inkludert deres danske og svenske gjester – i K.N.A.s festlokaler i Parkveien. Et staselig funkishotell hvor tyskerne hadde flyttet ut tre-kvart år tidligere. Det gikk nemlig ikke mange dagene fra de marsjerte inn i Oslo, til de tok over hele hotellet og anla hovedkvarteret sitt her. Men selvsagt, mye vil ha mer, og dermed strenet de over gata og overtok like godt Oslo Handelsgymnasium. Noen små forandringer, som å bygge en bunker i kjelleren, og dermed hadde de en kommandosentral.

I det som bare for en liten stund siden hadde vært landets tettest befolkede tyskerområde, inviterte nå OKK inn til fest. Og det i et lokale som for anledningen var rikelig pyntet med blomster samt portrettbilder av nåværende og tidligere tillitsmenn montert på papp-byster plassert rundt om i lokalet. Kleskoden var «smoking eller galla for herrene og ballkjole for damene», og maten bestod av en fire-retters middag. Som initialene *-an oppsummerer* i OKK Nytt: så var ikke gutta til å kjenne igjen der de hadde slipt de gule fremkallerfingrene sin «rene med pimpesten», og damen seilte inn med en «påkledning som ikke minnet meget om 5 års tekstilrasjonalisering».

Og det måtte ha vært et lystig lag, for som den samme *-an* rapporterte, så bestod middagen av rype «med ekstra dram» - som vil si: «rype med rødvin», så taler, sang, ryper og enda mer rødvin, før dessert, kaffe, likør, og takk for maten ...» Hele seansen var «krydret med

smektende toner» fra et fem-manns stort orkester, samt filmer fra Kinograppa som gikk kontinuerlig på et stort lerret oppe på scenen.

Og selvsagt, aldri et jubileum uten en ordensprosesjon – medaljer måtte deles ut, «riddere» måtte kåres – og la oss prøve å se det hele for oss der vi nå 'sitter' midt blant publikum:

Med ett blir lyset dempet, musikken stilner, og inn i lokalet kommer en gruppe menn iførte gule kapper bærende på et stearinlys mellom hendene. Fremst, med OKKs septer høyt hevet, går Stormesteren, som er Ordenskollegiets representant, bak ham følger Ordenskansleren, Seremonimesteren, Ordensskriveren og alle de 12 menn som skal slås til riddere eller få æresmedaljen denne kvelden. For det er bare mann som har fått utmerkelse så langt, og denne kvelden skulle ikke være noe unntak. Vel framme oppe på scenen, snur de gulkleddede seg så unisont mot publikum, og utdeling av Det gule filter, Filmhjulet og Spektret kan begynne.

Denne losje-lignende skikk ble innstiftet i 1931, «oppfunnet» av Asbjørn Mortensen, bror til klubbens mangeårige formann og svært aktive debattant og skribent Rolf Mortensen.

Tradisjonen med ordenstildeling har vært avholdt med jevne mellomrom helt fram til 2011.

Hensikten, som det heter i statuttene, har vært å belønne «særlig fortjenestfull praktisk og administrativ innsats for Oslo Kamera Klubb». Denne kvelden i 1946 ble blant annet Odd Nagel Nicolaysen slått til ridder av Det gule filter, mens Leif Kolstø og Erling Schjerven ble ridder av Filmhjulet og Richard G. Furuholmen ble ridder av fargegruppens «Spektret».

Etter at denne «staselig prosesjon» hadde toget ut samme veien som de kom inn, ble det så servert «longdrinks», før man «heiv seg ut i dansen», og det til klokka tre på natta. Og slik det alltid pleier på å være, så var det mange som heller ikke kunne gi seg da, det ble arrangert flere «fortsettelse», som det het på denne tiden.

Så der kan vi se dem for oss, der de nå toger ut i Parkveien nede på Russeløkka. De 25 første årene er over. Noen er på vei hjem, noen vil fortsette, og noen få bærer på en byste av seg selv. De som hadde portrettet av seg utstilt, fikk nemlig lov å ta dem med hjem.

Om Rolf Mortensen hadde «papp-Rolf» under armen, vet vi ikke. Han hadde i alle fall, tidligere på kvelden, sammen med Leif Kolstø og Bengt Blücher-Nilsen, blitt utnevnt til æresmedlem, så det er sannsynlig at han var «utstilt». Så kanskje stod han der, utenfor K.N.A-hotellet, med byste av seg selv i den ene armen og kona Lilly Rakel Eleonore i den

andre. Klokka var tre på natta, kanskje stod han og nynet, han hadde nemlig ledet an i visesang tidligere på kvelden, med selvskevne tekster. Han ser opp mot Ekebergåsen, hvor det allerede var et svakt lysskjær over åskammen. Om noen timer skulle han på arbeid, og etter endt arbeidsdag, må han på ny sette seg ned for å skrive på jubileumsboka. Først hadde de tenkt å få den ut til selve feiringen i mars, nå var boka utsatt til jul. Men nå var de altså i gang, han hadde nettopp avtalt med Olav Tjønneland om å skrive en tekst til om krigen, den første teksten han hadde levert, hadde gjort et «så sterkt inntrykk».

For selv om krigen nå var over, så var hverdagen preget av dens ettervirkninger. Nede på Akershus festning var man i gang med håndhevelsen av landssvikdommene. Ute på Hovedøya satt de godt og vel 1000 snauklipte «tyskertøsene» ennå internert.

Oslo skulle nå, sakte, men sikkert, forandre seg. De gamle pittoreske og trekkfulle trehusene som lå tett i tett og hulter til bulter i Vika, på Vaterland og på Grønland, skulle nå vike plassen for betongoppførte høyhus med grøntområder rundt. Det var tid for lys, luft og god hygiene. En utvikling som både begeistret, men også fremkalte melankoli på vegne av det gamle Kristiania som nå ble borte. Som Arvid Nilssen der han satt på en benk på Chat Noir og sang om «a gamle Maja» og «buldozer`ne» som stod klar til å rykke inn på «gamle Enerhaugen».

Og kanskje snakket Rolf og Lilly Rakel om det, om alt som hadde forandret seg, og ikke minst, om klubben, og hvordan den hadde utviklet seg, og hvor den nå skulle ta veien. For det var ikke fritt for annet enn at Mortensen, som nå var blitt 47 år gammel og hadde begynt for seg selv innen garnkonfeksjon, var usikker på i hvilken retning Oslo Kamera Klubb nå gikk. I 1959 skulle han oppsummere at «kamerakunsten hos oss har vært litt av en kannibal – den eter sine egne barn». Dette viste seg, som han skriver, særlig etter krigen, hvor mange – «mett av utmerkelser» - trakk seg tilbake og «gikk over i profesjonismen», som vil si til «filmen eller yrkesfotografien». Selv om denne «årelating» var noe av det «hyggeligste ved strevet vårt», som han skriver, så oppstod det et «tomrom som måtte fylles».

Så der befant de seg, krigen var ferdig, og de var de frie kunstnerne i kamerakunstens tjeneste som hadde mange medlemmer, men manglet folk som kunne «rettlede og stake ut kursen videre», som Rolfsen senere skulle uttrykke det. Og, ikke minst, de mangler utstyr – særlig film og fotopapir. De hadde heller ikke noe tidsskrift, og det var problemer med å

gjenoppta de internasjonale forbindelsene med konkurranser og utstillinger. Det de derimot hadde fått, var småbildekamera, Leica`en hadde nå spredt seg rundt om til de fleste i klubben. Nå var det bare å henge kamera rundt halsen, nesten som et leketøy, komme seg ut, og ta øyeblikksbilder – og det var bra, mente han, men – som den konservative mann han var – hadde det også sine sider. For med det mistet man de «lange og ordentlige opptak», det som gjorde kamerakunsten til noe mer enn et «raskt klikk» – ja, en mistet den tyngden til kunsten som de store platekameraene hadde gitt.

Kanskje så han for seg Hans Henriksen, en av de viktigste grunnleggerne av klubben, som etter en kjedelig episode med fagfotografene – hvor han, uten fagbrev, ble tatt i å ha utført framkalling og kopiering for noen “amatører” i sin fotoforretning i Oslo – hadde reist tilbake til Stavanger, og åpnet ny forretning der. Ja, ikke bare det, ved siden av jobbet han også som pressefotograf for Stavanger Aftenblad. God til det hadde han også blitt – han «kunne sitt Leica». Men det var nå mest bak et stort og robust platekamera Mortensen hadde sett ham. Nei, det var synd at Henriksen ikke fikk oppleve jubileet, han skulle vært blant oss – sett hva vi hadde fått til.

Mortensen så ned på bildet av seg selv, hvordan det hadde begynt å løsne fra papp-bysten.

Nå henger jeg der og slenger, tenkte han, og humret. Men det ordner vi, litt lim – og god som ny, og klar for mange nye år.

Noe det skulle bli – ja, helt til neste 25-års jubileum, og litt til – skulle han være en av de mest aktive medlemmene i klubbens historie.

Rune Bergsvendsen